

Bondia

ESPECIALS
MARÇ 2025

Constitució

d'Andorra

1993
2025

32è Aniversari

NAVASFOR
MOVIMENTS DE TERRES • ÀRIDS I FORMIGONS

865 444 (oficines)
606 556 (comandes)
navasfor@navasfor.com
C/ Mossèn Lluís Pujol
Nau Navas, s/n,
Santa Coloma,
Andorra

COMPANYIA INTERNACIONAL DEL BRILLANT

DIAMANTS I OR D'INVERSIÓ

ÚNICA EMPRESA
CAPACITADA PER
BANCARITZAR
L'OR FÍSIC A
ANDORRA

*“Inverteix en Or,
Inverteix en el teu llegat,
Inverteix amb CIB.”*

Membre HRD (consell sup del diamant) Amberes. Col·legiat núm. 3139 Jorg

Una Companyia
amb experiència
des de l'any 1993
dirigida pel Gemmòleg
expert Manel Castillo

Avinguda Doctor Mitjavila,17 – Planta Baixa · Andorra la Vella
T. +376 **339 382** · macscib@gmail.com · www.companyiainternacionaldelbrillant.com

SUMARI

4 i 6

Salutacions amb motiu de l'aniversari de la Constitució del copríncep francès, del copríncep episcopal, del cap de Govern i del síndic general

8 a 13

Entrevista a la subsíndica, Sandra Codina: "Els canvis fan respecte a tothom, però són necessaris per evolucionar"

14 a 16

El Consell constituent: parlen els protagonistes de la redacció de la Constitució

18

El cartell: la Constitució que ens abraça a tots

20 a 22

Visita guiada: Casa de la Vall avui

24

Rehabilitació: Casa de la Vall tanca l'1 d'abril per reformes, però la visita serà gratuïta tot el mes de març

26 a 28

Exposició: el fons d'art del Consell, en obert

30

Vist i no vist

LA VEU DEL POBLE, SA PRESIDENT Ferran Naudi d'Areny-Plandolit GERENT Ricard Vallès
 ESPECIALS BONDIA DIRECCIÓ Andrés Luengo CAP DE REDACCIÓ Marc Segalès
 REDACCIÓ Èlia Orts CORRECCIÓ Mercè Aznar MAQUETACIÓ Lúdia Jo, Lúdia Boixader, Victòria Solà
 FOTOGRAFIA Facundo Santana COMERCIAL I ADMINISTRACIÓ Xavier Farran, Patricia Vilar, Virgínia Yáñez
 DISTRIBUCIÓ Premsa distribució IMPRESSIÓ Imprintsa.
 Baixada del Molí, 5. Andorra la Vella. Telèfon: 80 88 88 | www.bondia.ad

Constitució
d'Andorra

32è aniversari
1993 · 2025

DIJOUS 13/03

17 h

Portes obertes al Consell General

Visites gratuïtes a la Casa de la Vall

Exposició temporal al cap de casa

"Art andorrà. El fons del Consell General"

17 h - 19.30 h

Tallers creatius i berenar per a infants

al Consell General

20.30 h

Fi de la jornada de portes obertes

19 h - 22 h

Il·luminació de la Casa de la Vall

DIVENDRES 14/03

10 h

Portes obertes al Consell General

Visites gratuïtes a la Casa de la Vall

Exposició temporal al cap de casa

"Art andorrà. El fons del Consell General"

10 h - 11 h

Actuació de la Grossband

11 h - 13 h

Audició de sardanes

12 h

Concert de l'ONCA

al Centre de Congressos d'Andorra la Vella

13.30 h

Fi de la jornada de portes obertes

19 h - 22 h

Il·luminació de la Casa de la Vall

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

SALUTACIONS 32è ANIVERSARI DE LA CONSTITUCIÓ

President de la República Francesa i Copríncep d'Andorra, Emmanuel Macron

Traducció lliure, el text en francès és fefaent

LA CONSTITUCIÓ I LES GARANTIES DE L'ESTAT GRÀCIES AL DRET

Estimats andorranes, andorrans i els qui heu triat Andorra com a terra d'acollida i participeu en la vida d'aquest país.

Aquest 14 de març del 2025 és l'aniversari de l'adopció de la nostra Constitució, fa 32 anys. Un aniversari que és molt important celebrar any rere any. Per commemorar, per descomptat, aquest moment d'unitat, al voltant d'aquest pacte fundacional al cor del nostre projecte col·lectiu. Un pacte que reflecteix la nostra confiança en el dret, pel qual el Principat, després de segles d'un estatut jurídic menys precís, i sense trencar amb la tradició del sistema institucional andorrà, esdevenia un Estat de dret, independent, tal com proclama l'article 1 de la Constitució, a la plena i completa sobirania, reconegut en l'escena internacional.

Però no es tracta únicament de recordar-se de la unitat del 1993 al voltant d'aquest text i d'aquest moment fundacional. En aquest dia de celebració, i en el context internacional particular que estem vivint, és important mantenir viu aquest pacte, i fer-lo viure a l'uníson amb la societat. L'Estat de dret garanteix que totes les autoritats públiques actuen dins dels límits fixats per la llei, d'acord amb els valors democràtics; segueix sent l'instrument privilegiat per regular l'organització política i social, sota el control de tribunals independents i imparcials. No obstant això, l'Estat de dret, tant en l'escenari nacional com internacional, no s'adquireix per sempre, segueix sent un combat de cada dia. Requereix un treball constant, de manera que els seus principis permanents s'adaptin i responguin a l'evolució de les necessitats de la societat. Per tant, l'Estat de dret no té per què ser un problema, sinó el garant del nostre projecte de societat. Un marc que recobreix la consolidació dels nostres valors més fonamentals, no només d'ordre constitucional, sinó d'un conjunt d'equilibris, d'ajustaments i de separació de poders. L'Estat de dret, així dissenyat, no requereix la seva conservació perpètua tal com està; cada època suposa adaptacions, evolucions, per guanyar en eficàcia, per respondre a l'exigència de resultat dels ciutadans, sense traïr els valors que s'hi adjunten, i que són el fonament del que ens uneix. En aquest marc, l'Estat de dret presideix la nostra acció col·lectiva.

Aquesta adaptació ha de perseguir una millor conciliació de les expectatives polítiques i les exigències socials, així com l'enfortiment continu de l'Estat de dret. Aquesta és una oportunitat per retre homenatge a la tasca realitzada a nivell nacional, d'acord amb els grans principis del dret,

per tots els actors andorrans que participen en el servei de la Justícia (advocats, jutges, fiscals) de manera independent, així com les administracions competents, amb el suport del Consell Superior de Justícia i en compliment de les interpretacions de la Constitució pel Tribunal Constitucional. I fomentar la voluntat àmpliament expressada d'augmentar, dia rere dia, la qualitat del servei prestat als ciutadans d'Andorra amb l'objectiu d'augmentar l'eficiència en l'àmbit de la Justícia.

L'Estat de dret també és el marc assumit pels Estats democràtics europeus, la pedra angular de la Unió, que garanteix l'aplicació uniforme del dret i el respecte a la sobirania de cadascun dels seus Estats membres. Sense l'Estat de dret, el mercat únic no existiria i els ciutadans no podrien confiar en normes que s'apliquen a tothom. L'Estat de dret està, per tant, en el cor del projecte i de les polítiques d'una Unió Europea basada en la igualtat i l'equitat social, garantint una sobirania més protegida i de cap manera esmicolada. Aquests principis són, per descomptat, fungibles amb l'Estat de dret a Andorra, que naturalment condueixen el país a voler apropiarse als seus socis europeus; aquest és el propòsit del treball realitzat durant tants anys, i per tants governs diferents, per perfeccionar l'encaix d'Andorra amb la Unió Europea a través d'un acord d'associació. Segueixo els debats en curs a Andorra, d'acord amb la seva tradició democràtica, debats en què s'expressen a la vegada il·lusions però també inquietuds. Aquest temps de debat segueix sent essencial, sense dubtar que conduirà a una decisió ben informada quan arribi el moment.

Però l'Estat de dret s'estén més enllà d'això, en l'escena internacional, com a camí cap a la convivència pacífica en un món més ben regulat, entre Estats que han assumit el mateix compromís. Segueixo especialment compromès amb el respecte del dret internacional, el nostre llenguatge comú, per parafrasejar un exsecretari de les Nacions Unides, i garantia d'un multilateralisme just que ha de permetre a petits Estats com Andorra, d'assumir un rol actiu en l'escena internacional. Per tant, no puc més que celebrar el posicionament d'Andorra, que, en diversos fòrums, promou incansablement els valors del dret internacional i el seu ferm compromís a favor del multilateralisme.

Andorra ha demostrat, al llarg de la seva història centenària, la seva capacitat d'adaptació. No pot renunciar a promoure i enfortir la seva visió de l'Estat de dret, inscrita en el cor d'aquesta Constitució que avui celebrem. Com a Copríncep, garant de la permanència i continuïtat d'Andorra, confio en la capacitat del país per continuar en aquest camí.

Us desitjo a totes i a tots un molt bon Dia de la Constitució, dins la unitat, esperant tenir el plaer de retrobar-vos pròximament a Andorra.

Visca Andorra.

Amb la meua confiança

amb meua confiança,

Emmanuel MACRON

Arquebisbe d'Urgell i Copríncep d'Andorra, Joan-Enric Vives i Sicília

Benvolguts andorrans i andorranes. Celebrem un any més, i ja en són 32, l'aniversari de l'aprovació de la nostra Constitució democràtica, norma fonamental del sistema polític i jurídic del Principat d'Andorra, fruit de la voluntat sobirana del poble andorrà. Una voluntat que la va impulsar i ratificar, que l'ha mantinguda i la manté encara avui plenament vigent, com a marc de l'acció col·lectiva i com a projecte compartit de país. Celebrar aquest aniversari és sempre, primerament, l'ocasió per fer memòria i extreure lliçons d'un esdeveniment que va ser crucial per a la història de la nació andorrana. També és l'ocasió d'agrair i reconèixer el gran servei prestat per tots aquells que van fer possible el pacte constitucional: els estimats coprínceps Joan Martí i François Mitterrand i els representants democràtics del poble andorrà. Personalment, com a Copríncep, en tots els anys del meu pontificat he volgut ser servidor i continuador fidel d'aquest pacte. Avui és també ocasió de celebrar i de prendre consciència que la Constitució, al llarg de tots aquests anys, ha contribuït decisivament a la convivència, l'estabilitat institucional i el progrés del nostre país. Per això, l'aniversari de la seva aprovació ens ajuda a veure com n'és de necessari que els andorrans la valorem, l'estimem i en tinguem cura, que en sapiguem transmetre el seu valor a les noves generacions i fer-les participants de les mateixes actituds d'estima i de respecte. Amb tot, celebrar l'aniversari constitucional no és solament memòria agraïda del passat. És també renovar el compromís amb els valors, els principis i els mandats de la nostra Constitució. Perquè el text constitucional no és una obra acabada, sinó un projecte comú obert al futur, que expressa la vocació i el compromís de la nostra nació amb la Justícia, la democràcia, el progrés social, els drets humans i la pau en el món, grans reptes que, en alguns casos, semblen malauradament llunyans o que, en tot cas, són exigències permanents, que mai no poden ser assolides de manera definitiva. És així com, cada generació, davant les circumstàncies socials pròpies de cada època, s'ha de sentir cridada a donar el millor d'ella mateixa sense defallir, especialment aquells que han estat cridats a exercir responsabilitats polítiques o institucionals.

Vivim temps convulsos a nivell mundial, amb guerres i desigualtats insuportables, conflictes, amenaces i desequilibris creixents que ens neguitegen, amb canvis socials tan accelerats, que ens obren molts interrogants. El nostre país afronta també reptes complexos, com són els límits del model econòmic, l'accés a l'habitatge, el canvi climàtic, la relació amb Europa o l'envel·liment demogràfic.

No podem ni hem de perdre l'esperança, que és el motor de tot progrés. Enguany precisament aquest aniversari s'escau dins l'Any Jubilar del 2025, amb el qual l'Església crida tot home i dona de bona voluntat a contagiar l'esperança al seu voltant i a tot arreu. Com diu el Papa Francesc, en el cor de tota persona nia l'esperança com a expectativa i el desig del bé.

Joiosa festa de la Constitució!

32 anys fent camí Històries que compten

*Felic dia de la
Constitució!*

14/03/1993
14/03/2025

Títol I De la sobirania d'Andorra

Article 1

1. Andorra és un Estat independent, de dret, democràtic i social. La seva denominació oficial és Principat d'Andorra.
2. La Constitució proclama com a principis inspiradors de l'acció de l'Estat andorrà el respecte i la promoció de la llibertat, la igualtat, la justícia, la tolerància, la defensa dels drets humans i la dignitat de la persona.
3. La sobirania resideix en el poble andorrà, que l'exerceix per mitjà de les diferents classes de participació i de les institucions que estableix aquesta Constitució.
4. El règim polític d'Andorra és el Coprincipat parlamentari.
5. Andorra està integrada per les parròquies de Canillo, Encamp, Ordino, la Massana, Andorra la Vella, Sant Julià de Lòria i Escaldes-Engordany.

Article 2

1. La llengua oficial de l'Estat és el català.
2. L'himne nacional, la bandera i l'escut d'Andorra són els tradicionals.
3. Andorra la Vella és la capital de l'Estat.

SALUTACIONS 32è ANIVERSARI DE LA CONSTITUCIÓ

**Cap de Govern, M.I. Sr.
Xavier Espot Zamora**

Benvolgudes conciutadanes i conciutadans,

Aquest 14 de març celebrem el 32è aniversari de la Constitució, una de les fites més importants de la nostra història recent, que ens va permetre assolir la plena sobirania popular de les andorranes i els andorrans i consolidar la personalitat jurídica internacional del Principat d'Andorra. Més de tres dècades després, el progrés que ha aportat la Carta Magna per al país és innegable, amb el ple reconeixement de la comunitat internacional que ens considera un exemple de democràcia, estabilitat, pau i seguretat.

Des del 1993 la societat andorrana ha experimentat molts canvis. Un dels més importants ha estat el creixement demogràfic, que porta associats nous reptes, però també noves expectatives per crear una societat més oberta, més plural i més connectada. Hem de concebre aquest escenari com una oportunitat perquè el capital humà és el que ens ha d'ajudar a afrontar els grans desafiaments i repensar l'Andorra del futur. Per aquest motiu, estem treballant en l'organització d'un procés de participació ciutadana per impulsar una reflexió col·lectiva que s'inscriu precisament en la perspectiva dels pròxims vint anys, i per tant dels cinquanta anys de la nostra Constitució, i que té com a objectiu fer un dibuix conjunt del país que volem, debatre sobre la nostra identitat, la cultura, l'entorn natural o el rol d'Andorra en l'àmbit internacional. Un debat que, com era d'esperar, també versarà al tomb d'aquelles qüestions que més preocupen a la ciutadania com l'habitatge, el poder adquisitiu, la mobilitat o la irrupció d'elements com la intel·ligència artificial en la nostra societat.

Hem de poder parlar sobre totes aquestes qüestions i fer-ho al voltant d'una taula formada per una mostra real de les ciutadanes i els ciutadans de l'Andorra del 2025, per imaginar l'Andorra del 2050, tenint com a punt de partida les seves preocupacions i inquietuds i també els seus anhels i aspiracions. Es tracta de fer valdre el paper de la intel·ligència col·lectiva en un procés públic, transparent i àmpliament inclusiu. Per aquest motiu, la Secretaria d'Estat d'Igualtat i Partici-

pació Ciutadana, conjuntament amb la Visura Ciutadana, empenirà aquest projecte que té com a punt de partida l'excel·lent exercici que va portar terme el Consell General durant la passada legislatura titulat *Andorra: reptes de futur*.

Entre totes i tots hem de ser capaços de no deixar que la inèrcia ens porti i hem d'aprofitar aquesta oportunitat per enfortir els vincles que uneixen a les ciutadanes i als ciutadans amb les seves institucions i per bastir un país socialment més just, econòmicament més competitiu, innovador, diversificat i compromès amb els reptes nacionals i globals.

Aquesta reflexió col·lectiva, però, no modificarà el full de ruta establert al tomb de l'Acord d'associació amb la Unió Europea ni la consulta prevista a tal efecte. Quan els estats membres de la UE i el Parlament Europeu validin l'Acord, tal com sempre hem dit, serà quan podrem posar data per conèixer l'opinió de les andorranes i els andorrans sobre quina ha de ser la nostra relació amb la UE. Paral·lelament, des del Govern i des del Pacte d'Estat continuem explicant i defensant l'Acord d'associació com un instrument cabdal per a la diversificació econòmica del nostre país i per obrir un nou ventall d'oportunitats per als nostres joves.

El dia de la Constitució és un bon moment per ressaltar els nostres valors que tenen com a base una història de pau gairebé mil·lenària, per creure en el nostre veritable potencial com a país i per refermar un projecte de prosperitat compartida. Espero ben sincerament que la nostra feina i els projectes que portem a bé aconpleixin aquesta prosperitat.

En nom de tot el Govern, us desitjo un bon Dia de la Constitució.

**Síndic general,
Carles Ensenyat Reig**

Benvolgudes conciutadanes, benvolguts conciutadans,

El gener passat van començar les obres de remodelació dels entorns de la Casa de la Vall. Més enllà de la necessitat de posar al dia i revitalitzar una zona de la parròquia d'Andorra la Vella que s'havia quedat una mica antiquada, els treballs de remodelació tenen un valor simbòlic important: aconseguir que la seu històrica del Consell General sigui l'autèntic cor del país i de la seva capital.

La Casa de la Vall és el monument més emblemàtic d'Andorra, i no de bades fa part d'una candidatura transnacional a Patrimoni de la Humanitat. Però no només volem que sigui el monument més visitat del país i la seu per als Consells tradicionals i les ocasions especials, sinó que les persones que m'acompanyen a la Sindicatura i jo mateix hem volgut que sigui també un espai obert, una força dinamitzadora, un edifici que dialogui amb el seu entorn i que actuï com un nexa d'unió, com un centre neuràlgic.

Aquest és el valor intrínsec que han de tenir les institucions, no només com a quelcom que gravem a la pedra, que encimbellem dalt d'un tossal per deixar constància de la seva importància i que reproduïm en monedes, medalles i segells, sinó també com una eina al servei del país i de les persones; quelcom que té i ha de tenir un impacte profund i positiu en la vida, en les necessitats i en les expectatives de totes i de tots.

La Casa de la Vall és l'edifici que millor explica el que som i d'on venim; però també ha de continuar sent l'escenari on decidim el que volem ser i on volem arribar. I quan diem la Casa de la Vall, ens referim a l'edifici, és clar, però també a la institució: al Consell General. Per tant, una Casa de la Vall que es renova és també un símbol d'unes institucions públiques -totes elles- que es posen al servei de la comunitat, que ajuden a enfortir els vincles socials i que són una peça clau en la construcció d'una Andorra cohesionada, orgullosa del seu caràcter i oberta a la diversitat.

A vegades, quan parlem de les institucions -i el 14 de març és la millor ocasió per fer-ho- podria semblar que

ens referim a quelcom allunyat de nosaltres. A molts altres països, la simbologia i les cerimònies s'han utilitzat per allunyar el poble dels llocs on es prenen les decisions. A casa nostra, no; a Andorra hem sabut bastir un protocol de la proximitat i de la senzillesa.

Perquè sabem que les institucions no són només lletres escrites en pergamins antics, ni conceptes jurídics freds desenvolupats per codis i lleis; sabem que van més enllà dels carreus i dovelles de pedra que contempen el pas de les generacions i dels segles. Les institucions són, per damunt de qualsevol altra cosa, persones. La Casa de la Vall, per molt antiga que ens sembli, és molt més nova que la institució a la qual dona aixopluc: Durant segles el Consell de la Terra no va tenir una seu fixa, perquè el Consell no era un lloc, el Consell era un grup de persones.

De ben poc serviria remodelar els entorns de la Casa de la Vall, si no tinguéssim en compte les persones que al llarg del temps han donat sentit a les institucions. Per això des de la Sindicatura estem duent a terme tot un seguit d'accions per preservar la memòria de la institució: La publicació, accessible per a tothom, de les actes de les reunions del Consell des de l'edat mitjana fins als nostres dies; l'índex de totes les persones que, al llarg de més de set segles, han ocupat els càrrecs de conselleres i consellers; i, molt especialment, la memòria de les persones que van participar en el procés constituent.

Bona part de les persones que avui tenen dret a vot al nostre país no eren majors d'edat o ni tan sols havien nascut quan el poble andorrà va aprovar la Constitució en referèndum el 14 de març de 1993. És, per tant, el nostre deure mantenir viu l'esperit d'aquell moment i vetllar cada dia per garantir que aquestes institucions reflecteixen els interessos de la ciutadania, que estan al servei de les persones i que les andorranes i els andorrans les reconeixen com a útils i com a pròpies.

A totes i tots vosaltres us vull dir que el Consell General i totes les institucions d'Andorra treballen per vetllar per la llibertat i la justícia i per garantir el progrés i el benestar de tots.

Feliç Dia de la Constitució!

ANDBANK /
Private Bankers

Feliç dia de la Constitució

Compromesos amb els valors que ens han guiat durant aquests 32 anys.
Compromesos amb el futur d'Andorra.

ENTREVISTA A SANDRA CODINA

“ELS CANVIS FAN RESPECTE A TOTHOM PERÒ SÓN NECESSARIS PER EVOLUCIONAR”

FACUNDO SANTANA

La subsíndica general, Sandra Codina, explica que una de les coses que més li agrada del càrrec és interactuar amb la gent i fa un repàs a la feina feta en el marc del projecte del Consell Obert. També recorda el procés constituent i el que representava aleshores aprovar una Constitució.

Què representa per a vostè ser subsíndica?

És un gran honor, és un privilegi ser una de les persones que representa el nostre país. No m'ho hauria imaginat mai, francament. I a banda d'aquest honor i aquest orgull, és també una gran responsabilitat. I m'esforço cada dia per fer-ho el millor possible.

El què no s'hauria imaginat mai?

Arribar a ser subsíndica. Perquè jo no m'havia implicat gaire en la política. Vaig començar en política fa just sis anys. És a dir, em va venir a buscar en el seu dia el Joan Martínez Benazet per anar amb ell a les eleccions, francament jo no tenia un viscut polític. I en aquell moment, jo era la presidenta d'un esquí club, coneixia força gent de la parròquia, però no era una persona influent, encara que sí força coneguda a la parròquia. El Joan em va insistir molt i vaig dir, doncs anem-hi. I va ser així, vaig començar amb el Joan Martínez Benazet que m'ho va demanar...

Perquè si no, no seríem ni aquí.

No, totalment. Llavors, vam fer una molt bona amistat amb el Carles Ensenyat, que llavors era president del grup parlamentari, i sí, vam arribar a parlar que si mai ell fos síndic, li agradaria que jo l'acompanyés a la sindicatura. I li vaig dir que sí.

Quines són les principals missions de la subsíndica?

Si mires el reglament, la subsíndica té com a missió, en cas d'absència o impediment del síndic, substituir-lo en les seves tasques. I fer qualsevol cosa que encomani el síndic. Però, més enllà del reglament, tinc la gran sort que el síndic compta molt amb mi. És a dir, que formem un bon equip, perquè ho compartim tot, ens ho comentem tot

i treballem conjuntament qualsevol afer que concerneixi el Consell General, la institució. Ell, evidentment, és qui porta la gestió política i és el síndic, jo l'acompanyo.

Quina és la part que més li agrada de la feina de subsíndica?

Ensenyar, explicar i difondre tot el que és la història del Consell General, la història de la Casa de la Vall, la relació que tinc jo amb la gent, explicar-los i ensenyar-los i que surtin d'aquí amb aquella sensació d'andorranitat o de sentir-se part d'Andorra. És el que més em fa vibrar i el que més m'il·lusiona.

D'aquí el curs que s'ha organitzat amb la Universitat d'Andorra sobre història del Consell General. Em va sorprendre trobar a la llista d'alumnes el síndic i la subsíndica!

És cert, però és que jo cada dia n'aprenc, aquí. També és veritat que tenim un síndic que és un gran coneixedor de la història d'Andorra. N'hem fet de visites, i cada vegada que n'ex-

dem agilitzar? Com el podem fer més fàcil, per als de dins i els de fora?

És un tema delicat. És veritat que es va fer una feina molt gran la legislatura passada amb la digitalització dels expedients a tràmit parlamentari. Però evidentment, no ens podem quedar aquí. Ja hi estem treballant, però hi ha hagut un abans i un després. Ara tenim una seu electrònica molt més moderna, àgil, fàcil de gestionar. Ha facilitat molt el tràmit parlamentari als consellers generals.

I a part d'això, es pot millorar alguna cosa més?

Ara estem treballant en la modificació del reglament del Consell General. Vam començar fa dos o tres mesos. És una modificació que fem tots els grups parlamentaris i els serveis de la casa. Perquè hem vist que necessita una modificació per adequar-nos al Codi de Conducta, entre d'altres. Són coses que venen del servei de la casa, modificacions que ells ens demanen de fer pel seu dia a dia, i després els mateixos grups. En principi hi haurà una modificació del reglament.

De cara a l'any que ve?

Jo penso que ara el 2025. Ja tots han presentat una mica les esmenes i s'ha de consensuar. Perquè, evidentment, si és un canvi de reglament tothom hi ha d'estar d'acord. Hi estem treballant.

Anem al Consell Obert? A mi em sembla una iniciativa molt interessant, i més l'objectiu d'apropar-se a la ciutadania. S'està aconseguint?

S'està aconseguint, i amb escreix. Quan vam plantejar-nos el projecte Consell Obert era apropar la institució a la ciutadania, perquè pensàvem que n'estava molt allunyada. Ho hem fet en molts escenaris. Al principi amb els escolars, que ja feien visites, però no totes les escoles. Ara puc dir que totes les escoles de primària dels tres sistemes educatius, juntament Agora i el British College, venen a Casa de la Vall fer una visita. I hi hem posat un plus de dinamisme, perquè no sols es quedessin amb una visita i una per-

Estem treballant en la modificació del reglament del Consell General, un canvi que s'ha de consensuar

plica ell una jo sempre aprenc alguna cosa, sempre treu alguna cosa diferent. I estic aprenent molt i gaudint. Realment, és una satisfacció molt gran, sobretot quan venen associacions, que la visita la faci el síndic general i que ho expliqui ell, és un plus impressionant, la gent queda al·lucjada.

Anem a un tema més dens, potser. De funcionament del Consell. Com el po-

Feliç diada de la Constitució

Prevenir és assegurar-te

Informat al 890 300 o info@e-financera.com

**Financera
d'Assegurances**

ENTREVISTA A SANDRA CODINA

FACUNDO SANTANA

sona que t'explica una història, sinó el relat adaptat i uns tallers perquè sigui més dinàmic. Vam fer aquests tallers de 'Soc conseller, soc consellera', 'Anem a judici', i uns tallers de manualitats per a nens petits. Amb tot això, els nens es fan una idea, jugant, van aprenent. I, realment, això ens ha portat que els nens surtin contents i il·lusionats d'aquí. Per una altra banda, el Consell de Joves, que ja està molt consolidat i que també rebem visites d'alumnes de segona ensenyança. I, després, una de les grans coses que hem portat aquí, que justament fa poc es va celebrar la segona edició, és la lliga de debat. És el lloc, que la lliga de debat es faci on es debat, on es parlamenta, és aquí. Per a mi tenia tot el sentit del món. I hem vist que, realment, aquesta segona edició ja s'ha acabat consolidant i, francament, ha sigut un èxit. Per una altra banda, una de les coses que també m'agrada mol-

tíssim és tot el que estem fent amb el Centre de formació al llarg de la vida. Totes les persones que fan aquests estudis d'institucions d'Andorra, català, venen aquí i, sobretot, aquests que fan el curs per obtenir la nacionalitat. Tota la gent que vol el passaport pot escollir: o fa l'examen d'assimilació, o, si no, pot fer el curs. Està tenint un èxit brutal.

La gent té por a l'examen.

I aquesta és la manera també de dir, conec realment Andorra, conec les institucions, i són 60 hores. Fan les classes al centre, però una de les formacions la fan aquí, més la visita a Casa de la Vall. I si l'agenda ens ho permet, tant el síndic com jo, anem a saludar-los i a explicar-los. I allà hi ha gent de tot tipus, de diferents edats, llocs...

Moltes activitats són per al públic escolar. Hi ha després formació al llarg

Tothom en surt molt content, i això és el que et dona ganes d'impulsar i pensar com podem arribar a més gent

de la vida, però es planteja, per exemple, un consell de la gent gran, com s'està començant a fer als comuns?

No es planteja, però sí que és veritat que també hem arribat a la gent gran. Totes les associacions parroquials de la gent gran han vingut. És a dir, que arribem a tots els públics. I llavors

sí que és veritat que és més fàcil arribar a associacions que a persones individualment. També hem fet visites gratuïtes els dimecres i el primer i el tercer dissabte del mes. És a dir, que donem la possibilitat que qualsevol ciutadà pugui venir a visitar Casa de la Vall gratuïtament. Els divendres també hi ha visites aquí al nou hemicle, que no era visitable. Després, les persones amb diversitat funcional. Hem rebut associacions, però tenim la dificultat que Casa de la Vall no és accessible. Ara, quan acabin les obres, que al final podrà ser accessible, llavors ens ficarem més amb les persones amb diversitat funcional o almenys amb mobilitat reduïda, perquè pensem que és important, perquè al final la Casa de la Vall és la casa de tothom. Això és evident i hem de fer que sigui de tothom. I penso que ho estem aconseguint. El millor de tot és la resposta que tens de la gent. És magnífica, de veritat, que tothom surt molt content. I això és el que et dona ganes d'impulsar, anar pensant i cada vegada li donem voltes i voltes de com podem arribar encara a més gent.

L'objectiu final, darrere de tot, entenc que és revertir la situació de distanciament, de desafecció i manca de participació...

La finalitat és saber d'on venim, tindre un viscut històric, un viscut que és nostre, donar-lo a conèixer, que la gent se'l faci seu. Hi ha fets de la nostra història que ens han marcat ara. I això la gent ho ha de conèixer.

Sí, però l'objectiu final és revertir la situació d'abstencionisme electoral? Vull dir, el resultat del Consell Obert el podem veure en les pròximes eleccions, potser, amb un repunt de la participació? O voldríeu que fos així?

ESCOEM

INSTAL·LACIÓ I MANTENIMENT DE:

- Electricitat industrial i domèstica
- Comunicacions i xarxes
- Extintors

C/ de la Vena, 9 (bis) ■ AD200 ENCAM ■ Tel. : (+376) 83 25 00 ■ Correu-e: escoem@escoem.ad ■ Web : escoem.ad

US DESITGEM FELIÇ DIA DE CONSTITUCIÓ

(+376) 73 73 73
cisa.ad
comercial@cisa.ad

(+376) 80 82 83
windsorandmeyers.com
info@windsorandmeyers.com

ENTREVISTA A SANDRA CODINA

Tant de bo fos així. Pot ser un dels objectius, no és l'objectiu principal, que és l'apropament de la institució, però possiblement si tu coneixes la institució, coneixes qui treballa i el que es fa, tinguis més ganes de participar en les eleccions.

Hi ha altres iniciatives que es vulguin impulsar?

M'agradaria parlar una miqueta també de tot el que hem fet per endreçar i inventariar el nostre fons d'art. Que això és important, no està dintre del Consell Obert però sí que és difondre la nostra història. En primer lloc, és molt important que la gent sàpiga que hem creat un comitè d'art, en el qual estem presents els síndics però que és molt plural. És un comitè en què hi ha persones d'altres grups polítics, persones de fora que no són ni consellers ni treballadors dels serveis de la casa, sinó persones que entenen d'art, i això és important. A partir d'aquí s'ha fet un inventari, s'ha fet un fons de tot el que hi ha hagut aquí, de les compres que hi ha hagut. I d'aquí ha sortit la idea de fer l'exposició al cap de casa de totes les obres dels ar-

tistes andorrans. Perquè és important també, i el que nosaltres volem fer és visibilitzar a tots aquests artistes de talent que hi ha a Andorra i una manera és aquesta, donar-los suport. També he de dir que és la legislatura que ha incorporat el cartellisme com a manifestació artística, això no existia. Ja és el tercer cartell de la Constitució que presentem, i els demanem sempre a artistes d'aquí. Donem una mica a conèixer tota aquesta gent, que per a nosaltres és important. I el mateix passa amb l'adquisició d'obres d'art. Vam començar amb una pintura de la Carne Massana, aquest any passat va ser l'obra del Jordi Casamajor i aquest any l'encomana és al Pere Moles. I després, no ens podem oblidar de totes les edicions i tots els llibres que hem editat. Comencem pel *Compendi del Manual Digest* a càrrec d'Albert Villaró, després el Premi de la nit literària del Carles Gascón, la recuperació del llibre d'actes perdut, que l'habilitat del síndic va aconseguir que recuperéssim, i després, a banda de totes les càpsules per explicar el funcionament de la casa, hi ha les càpsules que s'han fet del procés constituent... És a dir

14 de març 2025

**Bon dia de la
Constitució!**

DEMÒCRATES

 #CONSTITUCIÓ2025

FACUNDO SANTANA

que estem donant un tomb una mica més a difondre la història del nostre país. I com més parlo més veig que em deixo mil coses, perquè realment hem fet tantes coses,... És que no ho puc dir tot!

No cal, que avorrirem a la gent...

No portem ni dos anys i hem arribat a molta gent i hem fet un munt de coses... I després ja ni explico tots els actes que hem organitzat en aquesta casa...

Parlava del procés constituent Què en recorda?

Jo tenia llavors 24 anys, no estava implicada políticament. Hi havia una por i uns dubtes molt grans i a la vegada també una il·lusió. Era una mica contradictori, i es va generar aquest debat al carrer. Els partidaris del sí volien acabar amb les pràctiques abusives dels veguers i dels delegats permanents i tenien ganes que els andorrans decidissin el seu destí i, per una altra banda, els partidaris del no tenien aquella por de tot el que comportaria, el nou sistema electoral, algunes paròquies tenien por de perdre aquells

“

Jo vaig tenir els meus dubtes de si passaria o no la Constitució, al carrer hi havia un rum-rum molt gran

dos consellers, el tema d'accedir a la nacionalitat pels anys de residència i tot això del dret de vaga, de manifestació... Tot això generava inquietud i molts dubtes, però penso que els consellers d'aquella època, a part de ser molt valents, van fer una molt bona campanya.

Devia ser bastant un porta a porta, imagino...

Sí, però van fer també reunions de poble, que recordo que a vegades demanaven unes preguntes... La gent

barrejava molts temes i van saber arribar a la gent. Tant va ser així que al final va guanyar el sí per un 75%. Jo vaig tenir els meus dubtes de si passaria o no, sincerament ho dic, perquè al carrer hi havia un rum-rum molt gran. Però va ser divertit, hi havia un debat al carrer molt interessant.

Hi veig molts paral·lelismes amb la situació actual amb l'acord d'associació.

Sí. La primera similitud és que són dos moments clau per a la història d'Andorra. La segona és el referèndum, perquè en ser un tema tan important els polítics busquen la legitimitat per part del poble. I després hi ha una obertura i una homologació cap a l'exterior, però sempre respectant les especificitats d'Andorra i preservant sempre la sobirania i la independència. Una altra de les coses en què també hi ha similitud és el fet que genera molts dubtes. Tant l'acord d'associació com la Constitució generen molts dubtes i moltes preguntes. Els canvis fan respecte a tothom, però al final són necessaris per evolucionar, no hi ha més remei.

FELIÇ DIA DE LA CONSTITUCIÓ

EL CONSELL CONSTITUENT

ELS PROTAGONISTES DEL PROCÉS DE REDACCIÓ DE LA CONSTITUCIÓ

El procés constituent que va desembocar en la Constitució aprovada en referèndum el 14 de març del 1993 és el moment polític més rellevant de la història recent del país. Conservar la memòria de tots aquells que van participar en la redacció de la Carta Magna i divulgar les seves experiències durant el procés és l'objectiu del projecte que el Consell General ha engegat conjuntament amb Andorra Recerca + Innovació (AR+I). El projecte contempla una part audiovisual i una altra d'editorial amb la publicació de dos llibres, el primer sobre l'anàlisi del procés constituent i el segon amb les biografies dels actors que van intervenir en el procés constituent i que es publicaran a finals del 2025 i mitjans del 2026. La part audiovisual es va presentar el desembre passat a Casa de la Vall coincidint amb el 32è aniversari del dia que es dona per definitiu el redactat de la Constitució que se sotmetrà a referèndum. En les següents pàgines destaquem una frase que cadascun dels protagonistes pronuncia en les entrevistes enregistrades, els vídeos dels quals es poden veure al canal de YouTube del Consell General sota l'etiqueta #consellconstituent

OLGA ADELLACH
 “Per a mi la Constitució tampoc és una revolució, és una evolució del país”

MIQUEL ALEIX
 “La Constitució ens l’hem feta nostra tots els andorrans i és un text que avui ningú dirà que no el volien”

NADIA ALEIX
 “Em van dir que mentre nosaltres treballàvem, ells feien política, i potser per això no vaig voler continuar”

PERE ALTIMIR
 “Era important que es votés per unanimitat, perquè després s’havia de validar per referèndum”

GUILLEM ARENY
 “Vam deixar de part totes les rancúnies, l’interessant per al país era assolir una Constitució”

JOSEP ARENY
 “Demana que l’esperit que vam tenir en el constituent el tinguessin avui en dia els polítics”

MIQUEL ARMENGOL
 “Un factor important és el canvi generacional, arriba una generació més jove i això va ser determinant”

ANTONI ARMENGOL
 “El sistema de 14 en llista nacional i 2 per parròquia és fantàstic, estava en contra era de 28 en llista “nacional”

LADISLAU BARÓ
 “La racionalitat portava a pensar que no podrien trobar un equilibri i el trobaven, era gairebé irrealisme màgic”

JAUME BARTUMEU
 “Qui empeny el procés constituent és el Consell, quan jo estic al Govern, i s’arrenca la comissió constituent”

RAMON CANUT
 “És una Constitució moderna la que vam fer, senzilla, social i ecològica”

DES DEL SAAS VETLLEM PER LA SALUT DEL NOSTRE PAÍS.

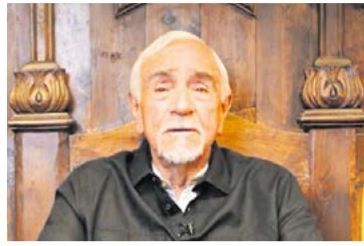
FELIÇ DIA DE LA CONSTITUCIÓ

SMS

ENRIC CASADEVALL
 “És llàstima que no haguéssim allargat més, en aquell moment hi havia el consens per fer alguna cosa més”

ROBERT CASSANY
 “No teníem segur què passaria, molta gent, sobretot els grans... hi havia una incògnita molt gran fins a última hora”

GABRIEL DALLERÈS
 “Teníem el sentiment i el convenciment que el sistema estava incapacitat per donar solució als problemes de la societat”

ENRIC DOLSA
 “El procés constituent, amb el sistema tan quadrículat d’avui, que no hi ha manera de fer consens, no sé si la Constitució hi seria”

JORDI FARRÀS
 “Uns com a cònsols i altres com a consellers havien pres decisions que un simple recurs en queixa havia capgirat”

JOSEP GARRALLÀ
 “S’ha perdut molt la llibertat que un conseller tenia, expressava el que pensava, i avui ja no ho pot fer. Hauríem de trobar una solució”

ANDREU GASPÀ
 “Jo no volia ser el causant de perdre dos consellers i tampoc ho veia bé, però ha donat un resultat bo. A vegades en tenim més”

ALBERT GELABERT
 “Per canviar una coma cal un referèndum. És més fàcil fer-la de nou que no pas modificar-la. Assolir un consens ampli és complicat”

Som Esquí
 Som Bike
 Som Muntanya
 Som Andorra

Feliç Dia de la Constitució

PIC NEGRE

EL CONSELL CONSTITUENT

ANTONI JORDI

“Hi havia els que no volien sentir a parlar de Constitució, aquells que sí però a veure de quina manera, i els que estàvem convençuts”

ROSA MARIA MANDICÓ

“A l’inici no m’havia ni plantejat que la Constitució pogués parar, el debat o les negociacions, o que no la votéssim”

JOSEP MARSAL

“Vam començar per proposar una Constitució que no anava tan lluny com la que s’ha obtingut finalment”

JORDI MAS

“Posat en una balança era més important tot el que aconseguíem, el que avançava el país, que el que deixàvem pel camí”

MIQUEL NAUDI

“En un Consell, sigui el general o d’un Comú, quan estàs a la cadira, et pots dir Miquel Naudi o com vulguis, ets un conseller”

MARIA REIG

“El punt més fort de la Constitució és coprínceps sí o no, i el segon el sistema electoral, poder de les parròquies versus població”

JOAN SANTAMARIA

“Hi havia gent amb preparació jurídica i altres de certa representativitat de país, i la constituent era una barreja de les dues coses”

JORDI TORRES (FILL)

“El creia fermament que era un moment molt important per a les institucions andorranes i fer aquest pas endavant”

• ESTUDIS I PROJECTES D'OBRA CIVIL
• PROJECTES D'EDIFICACIÓ
• DIRECCIÓ D'OBRA
• TOPOGRAFIA
• PERITACIONS I TAXACIONS
• ESTUDIS I PROTECCIONS D'ALLAUS
• CONSULTORIA ENERGÈTICA

SUPPORT
ENGINEERS
CONSULTORS S.A.

Suport E.C.S.A. - c.Prat de la Creu 101 - AD500 Andorra la Vella - Tel. +376 808 640 - www.suportenginyers.com

Cap a un **futur més sostenible**
i respectuós amb el nostre país.

Feliç Dia de la Constitució.

EL CARTELL

LA CONSTITUCIÓ QUE ENS ABRAÇA A TOTS

Irene Clua ha estat l'encarregada de dissenyar el cartell commemoratiu del 32è aniversari de la Constitució. Per fer-ho, va buscar "entendre el significat de la Constitució", que és una "estructura jurídica que dona format a la societat", "l'abraça". Per això el cartell mostra els números dels anys que tanquen el període (1993-2025) abraçant el títol: 32è aniversari de la Constitució d'Andorra.

Clua va explicar, el dia en què es va presentar el cartell i es van anunciar els actes commemoratius d'aquest 32è aniversari de la Carta Magna, que havia fet un treball de recerca per entendre la celebració i el que representa la Constitució per a la societat i el país. Va visitar la Casa de la Vall, recuperar diferents documents i llibres i altres elements, i la seva conclusió, el que per a ella és el més important, és que la Carta Magna representa "una estructura, un marc en el qual tots tenim lloc".

I d'aquí surt el cartell que exposa un concepte molt complex d'una forma molt simple amb un disseny sintètic: els números 1993 i 2025 envolten el text 32è aniversari de la Constitució del Principat d'Andorra, i així il·lustra com la Carta Magna que "ens abraça a tots" i és "el pal de paller de la nostra societat".

Aquest és el tercer cartell commemoratiu de l'aniversari de la Constitució, en una sèrie que es va iniciar l'any 2023 i que pretén donar veu als artistes andorrans que es dediquen al disseny com a disciplina artística. En aquella ocasió, el cartell

A dalt a l'esquerra, fotografia de la presentació del cartell del 31è aniversari de la Constitució, elaborat per Berta Daina i Arnau Serra. A la dreta el cartell de la celebració dels 30 anys de la Carta Magna, obra de JECOM Disseny a través del projecte Anissa, i a baix el que Irene Clua ha dissenyat per a la festa d'enguany.

dels trenta anys de la Constitució del Principat d'Andorra va ser obra dels nois i noies amb síndrome de Down i Trastorn de l'Espectre Autista acompanyats dels professionals de JECOM Disseny a través del projecte Anissa, mentre que l'any passat va ser el torn dels dissenyadors Berta Daina i Arnau Serra. En relació amb aquest punt, Clua va agrair l'oportunitat que des del Consell General es brinda als dissenyadors i artistes del país "per plasmar el nostre propi relat" al tomb de la Constitució, que està configurant una "col·lecció interessant i diversa, fruit de la visió col·lectiva" que es té de la Carta Magna.

Harmonia
escolademúsica

C. Prat Gran, 9, Escaldes-Engordany - Tel.: 826 501
www.harmoniamusica.com
harmonia@harmoniamusica.com

*Us desitgem bon dia de
la Constitució Andorrana*

Acordió, guitarra,
piano, violí, bateria, tècnica vocal
i llenguatge musical

Representant oficial al Principat d'Andorra de
ISOM i ABRSM (exàmens reconeguts oficialment)

/ 14 de març

Feliç dia de la Constitució

#SomJocor

LAMPISTERIA

SPA
WELLNESS

CALEFACCIÓ

ENERGIES
RENOVABLES

BANYS

CLIMATITZACIÓ

COL-LECTIVITATS

 Jocor

VISITA GUIADA

LA CASA DE LA VALL AVUI

BONDIA

Com s'explica a la pàgina 24 d'aquest monogràfic, encarem els últims dies per visitar la Casa de la Vall tal com la coneixem avui. L'1 d'abril tancarà per sotmetre's a un seguit de reformes que, d'una manera o altra, en transformaran la imatge. Així que aprofitin per fer una última visita a la Casa de la Vall d'avui mentre encara hi són a temps.

LA PLANTA BAIXA

Comencem la visita al que històricament havia estat la cavallerissa. Allí recordem que el darrer dels Busquets, Antoni Busquets, era capellà i va morir sense hereu i llavors el Consell General la va comprar per convertir-la en la seu parlamentària i deixar d'anar fent tombs pel país, celebrant les reunions cada vegada al porxo d'una església diferent.

Aquí, històricament els consellers generals hi guardaven els animals amb què havien arribat, i també va ser la seu de la Justícia i del Tribunal de Corts des del 1962 fins al 2000, quan l'Administració de la Justícia es va traslladar a l'edifici de Les columnes, a l'avinguda Tarragona de la capital, per acabar ocupant les noves dependències, dissenyades expressament, l'any 2020. La sala destinada a la Justícia és una sala noble, tota ella de fusta treballada per Francesc Rossell. Els convidem a buscar la seva signatura, amagada al bell mig de la paret oposada a la porta.

El que havia estat la presó queda fora de la visita, encara que alguns privilegiats s'hi han apropiat recorrent el passadís, no tan secret, que uneix la nova seu del Consell General amb Casa de la Vall.

Fixin-se en el terra del vestíbul, de l'antiga cavallerissa, i el dibuix fet amb còdols del Valira. Un treball artèsà més que admirable.

LA PLANTA NOBLE I EL CAP DE CASA

Al primer pis, a la planta noble, hi trobem l'hemicicle, la sala dels passos perduts, el conegut com a "despatx del síndic", la cuina i la sala de sessions. A l'hemicicle es diferencien els escons dels consellers de l'espai reservat al Govern, al centre i sota el control del conjunt del legislatiu. Aquest està presidit per la taula dels síndics, i a l'altre extrem hi ha l'espai per al públic, amb l'armari de les set claus i una capella al fons, on en els inicis els consellers feien una petita pregària abans de començar la sessió. La Sala dels passos perduts, una denominació que reben les sales

adjacents als hemicicles d'altres parlaments i que s'anomenen igual en castellà (Sala de pasos perdidos) i en francès (Salle des pas perdus), és on els consellers generals conversaven abans d'iniciar-se les sessions i acabaven de negociar alguns aspectes. La trobem decorada amb una gran taula al centre, sobre una catifa majestuosa, i algunes cadires arrencades a les parets, on pengen pintures datades de finals del segle XVI i principis del XVII i que representen diferents escenes de La Passió de Crist. Són uns frescos que es trobaven inicialment al despatx del síndic i que van ser "arrencats" mitjançant la tècnica del strappo, per recol·locar-los a la sala del costat. Expliquen els guies que aquesta tècnica va ser molt estesa als anys 30 del segle XX al país, i que per això no tenim moltes pintures murals, que de ben segur van omplir les parets de moltes de les esglésies romàniques que hi ha al país.

Presideix la sala, com no pot ser d'altra manera, un estendard amb l'escut del Principat, que serveix d'ex-cusa per explicar-lo: les armes del copríncep episcopal, les del comte de Foix, la senyera per Catalunya i les dues vaques per Bearn.

Al despatx del síndic només hi accedeixen les visites institucionals. És on normalment es fa signar el llibre de visites i s'intercanvien obsequis. Aquí hi ha l'arca dels sis panys, que servia per emmagatzemar la documentació del Consell, aleshores de la Terra, i d'on només s'agafaven els documents necessaris per a la celebració del Consell i es retornaven després. Val a recordar que aleshores eren itinerants i se celebraven en els porxos de les esglésies, territori que es considerava neutral. Curiosament, a les parets d'aquest despatx, que

FI TO s.l.

vidrier

C/ Poblado, 37. Naus Cortés. Local,3
AD500 Santa Coloma
Tel: (+376) 811 356 · Fax: 863 398
fito@andorra.ad

30 ANYS ENVIDRIANT ANDORRA

32è
aniversari
1993-2025

www.grupheracles.com

Felic Dia de
La Constitució

VISITA GUIADA

també havia estat escola, s'hi troben pintures recuperades que s'havien extret d'alguns temples amb la mateixa tècnica del strappo.

La cuina és on s'escalfaven i alimentaven els consellers els dies que celebraven sessions ja a la Casa de la Vall. Està presidida per una gran xemeneia d'11 metres d'ample aproximadament, i s'hi troben un escudellar originari de la casa convent de Sispony i una cuina de Ca l'Hostet, i els cremalls són originals.

El cap de casa no s'acostuma a visitar, però de tant en tant alberga algun esdeveniment i exposició. Era on dormien els consellers en aquells temps en què els viatges es feien a peu o a lloms d'un animal, quan no hi havia cotxes. Avui en dia també serveix per celebrar-hi alguns tallers del Consell Obert amb les escoles.

ELS ENTORNS I LA NOVA SEU

Des de fora, s'observa l'aspecte de fortificació que li donen les troneres de defensa. Una és original, però l'altra es va afegir als anys 60. Es poden diferenciar pel desgast i erosió que s'observa en la base d'una d'elles. Als

BONDIA

entorns de Casa de la Vall, a part dels jardins -ara en reforma- i del colomer, s'hi poden contemplar fins a tres escultures. Una just a tocar de la porta de darrere, la que avui en dia es fa servir d'accés principal (excepte per als actes del Consell General, que llavors sí que s'obre la porta principal, la més propera a la nova seu). Es tracta d'un "regal" que va fer el Consell al poble, obra de Luigi Teruggi, i que explica el pariatge del 1278, amb les figures del

bisbe i del comte de Foix i alguns ciutadans, i a sota la celebració del setè centenari d'aquest pariatge, el 1978, amb el bisbe i el copríncep francès, Valéry Giscard d'Estaing, on mostrant l'evolució de la societat andorrana, ara hi apareix una ciutadana carregant un infant.

Una segona escultura es troba a la cantonada. És una escultura de Viladomat, en la qual una parella balla la Morisca, o el Contrapàs. L'escultura,

del 1966, celebra la reforma política que el síndic Guillem d'Areny Plandolit va tirar endavant el 1866, estenent el dret de vot a tots els caps de família, fins ara limitat a aquells de les cases més acabalades del Principat.

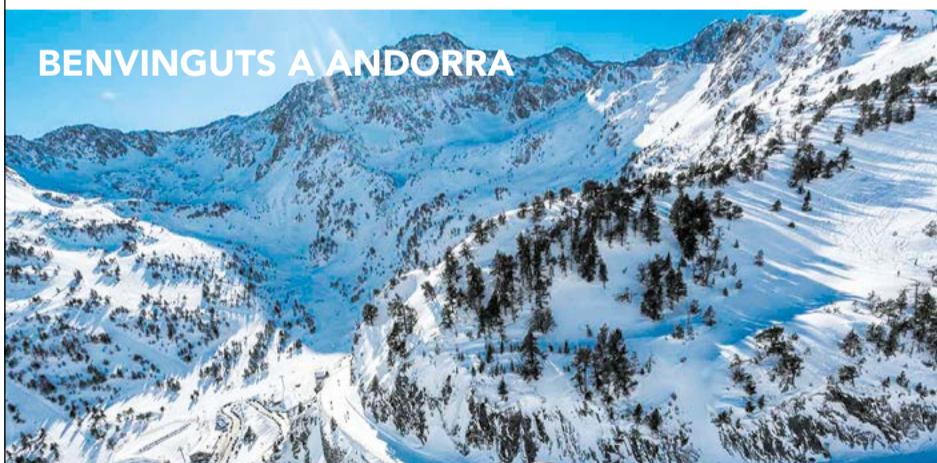
La tercera obra, d'Emili Armengol, és un homenatge a la Constitució, obra d'Emili Armengol del 1993. Es troba tocant la façana de la nova seu del Consell General. Aquesta es va fer "amb recursos de quilòmetre zero", doncs la pedra que revesteix l'edifici prové de la penya que fins aleshores hi havia on ara s'obre la plaça del Consell General.

La visita pot continuar a l'interior de la nova seu, a l'hemicicle estrenat el 2011, que posa al mateix nivell la bancada de l'Executiu i la del Legislatiu (en la sala de Casa de la Vall l'Executiu quedava lleugerament enfonsat i envoltat pel Legislatiu). Aquesta és una sala moderna, equipada amb les noves tecnologies i adaptada a les necessitats dels consellers actuals. També està pensada per poder ser ampliada i albergar els 48 consellers que la Constitució preveu que hi puguin haver com a màxim.

GLOBAL CONSULTING

BENVINGUTS A ANDORRA

Andorra s'ha reinventat durant els darrers anys per donar pas a un país modern i obert a la resta del món. Els canvis establerts en els seus models econòmics i fiscals, l'han posicionat com un país amb transparència financera i fiscalitat homologades a nivell internacional. Andorra és un país amb gran estabilitat social, política i econòmica que gaudeix d'una pressió fiscal més baixa en relació a altres estats. Amb una economia basada principalment en el sector serveis, existeix un clar interès governamental per captar capital estranger, aplicar un estricte control per evitar pràctiques il·lícites i mantenir els alts estàndards de qualitat de vida que sempre han estat un referent en aquest país.

GLOBAL CONSULTING

El nostre treball i professionalitat compta amb l'aval de moltes empreses petites, mitjanes i grans, nacionals i multinacionals, que han confiat amb nosaltres i junts compartim el dia a dia per assolir els objectius marcats. Des de les nostres oficines centrals a Andorra La Vella, us oferim suport i acompanyament, que reforcem amb les oficines de Barcelona.

FISCAL

COMPTABILITAT

LABORAL

MERCANTIL

GESTORIA

DIGITAL

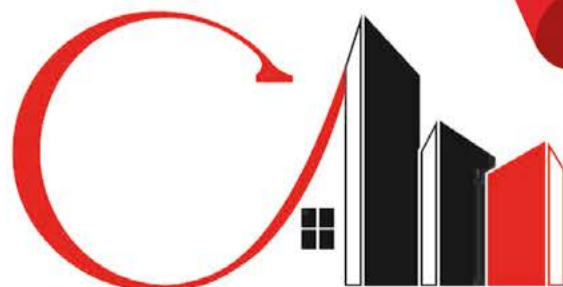
T 00 376 81 25 25
A C. Prat de la Creu, 59-65, Esc. C, 5p - ANDORRA LA VELLA
W forumgrup.ad

**DES DE CONSTRUCCIONS ARCOS
US DESITGEM UNA FELIÇ DIADA
DE LA CONSTITUCIÓ!**

**"CONSTRUÏM
EL PRESENT,
FONAMENTEM
EL FUTUR"**

CONSTRUCCIONS ARCOS

Carrer Josep Rosell n. 12 - edifici marsà 2n 2a - AD400 La massana
+376 86 77 99 - +376 60 80 80 - www.construccionsarcos.com

REHABILITACIÓ

LA CASA DE LA VALL TANCA L'1 D'ABRIL PER REFORMES, PERÒ LA VISITA SERÀ GRATUÏTA TOT EL MES DE MARÇ

La Casa de la Vall tancarà les portes l'1 d'abril per començar els treballs de reforma que s'hi han previst i que s'allargaran fins al desembre, si tot va com ha d'anar. El síndic general, Carles Ensenyat, va recordar que "l'última vegada que s'hi van fer obres" va ser el 1962, i per tant ara requereix treballs de millora "molt substancials", pel que fa al sistema elèctric, la calefacció, aïllaments en alguns espais, etcètera.

Se'n rehabilitaran tant la planta baixa, amb la sala de Corts, com el primer pis, amb la sala de plens, la dels Passos Perduts i el despatx del síndic, i molt probablement ja el 2026, el cap de casa, on s'ubicarà l'exposició permanent que explicarà tant la història de l'edifici com la del Consell General al qual ha servit de seu des del 1702, un projecte que dirigeix Xavier Llovera, i la biblioteca on es dipositarà el llegat bibliogràfic de Casimir Arajol. En aquest cas, el pressupost previst s'enfila als 1,2 milions d'euros.

Es tracta, segons el pla director elaborat per Eudald Guillaumet, de dotar Casa de la Vall de l'aspecte institucional que li correspon a la seu històrica del parlament andorrà, matisant els tics folklorics de la reforma del 1962. Se n'eliminaran certs elements que grinyolen: el gotelé de les parets, el sòcol de les escales... però es respectaran les intervencions més idiosincràtiques d'aquella intervenció pionera, des de la pedra vista de la façana, perquè originalment Casa de la Vall estava tota arrebossada, com corresponia a una casa forta, a la tronera apòcrifa que s'hi va afegir pel culte del moment a la simetria i la filera inferior de finestrons, una altra aportació que cal posar al sarró de l'arquitecte català Ros de Ramis, ànima d'aquella reforma. També

s'aprofitarà per fer-la més accessible, també per a persones amb mobilitat reduïda.

Aquests treballs estaran dirigits per l'arquitecte Enric Dilmé. Però abans que comencin, la Casa de la Vall es podrà visitar gratuïtament durant tot el mes de març. Així s'ha pactat entre el Consell General i l'àrea de Museus del Govern d'Andorra, amb qui també s'ha arribat a l'acord, per no perdre les visites que ara rep el monument, d'obrir les portes de l'hemicicle actual, sota reserva amb grups més o menys amplis i sempre que no hi hagi sessió. Una obertura que es preveu que es pugui mantenir un cop la Casa de la Vall reobri les portes un cop acabats els treballs de rehabilitació.

Aquestes obres es faran en paral·lel a les que ja s'han engegat als jardins de Casa de la Vall. Uns treballs que van començar al gener i que es preveu que s'allarguin fins al novembre vinent per a aquesta primera fase, en la qual s'ha retirat tot el que

FACUNDO SANTANA

hi havia i s'estan fent un seguit de moviments de terres per anivellar el terreny i retirar la runa amb què s'havia cobert els soterranis d'antics edificis al terreny. En una segona fase es faran els nous jardins i, en

la tercera, es preveu la construcció d'un amfiteatre on fins fa poc hi havia l'aparcament de Casa de la Vall. Tot plegat està previst que es pugui inaugurar a finals de l'any que ve, va apuntar Ensenyat.

FACUNDO SANTANA

*Bon dia de la
Constitució*

**MÉS DE 60 ANYS
MARCANT TENDÈNCIES
EN LA CONSTRUCCIÓ**

MESA

MATERIALS PER L'EDIFICACIÓ

Av. d'Enclar, 67, AD500 Santa Coloma
Telèfon: 720 077 / mesa@mesa.ad

MESA-MARMESA

MATERIALS PER L'EDIFICACIÓ

C/ de la Plana. El Prat Gran, Santa Coloma - AD500 Andorra
Telèfon: +376 722 405 / marmesa@andorra.ad

EXPOSICIÓ

EL FONS D'ART DEL CONSELL, EN OBERT

El Consell General s'ha tret de la màniga una estupenda exposició. Sota el lema *Art andorrà: el fons del Consell General* ha reunit una quarantena d'obres d'autors nacionals que formen part dels fons institucional i que mai fins ara s'havien exposat en públic. Si són dels que aprofiten la jornada de portes obertes de la Constitució per tafanejar pel nostre parlament, cosa d'altra banda molt saludable, és possible que alguna d'aquestes peces els resulti vagament familiar perquè habitualment pengen o romanen a les dependències del Consell. Però el més fàcil és que les contemplin per primera vegada.

Són 36 obres, entre pintura, escultura, fotografia i també cartells, una per cada artista local que forma part del fons. Les peces d'autor andosí són en total 72, i la col·lecció s'estira fins als dos centenars llargs si hi comptem els estrangers. Es va començar a gestar a finals dels anys 80. Primer, diu l'assessora del Consell per a qüestions artístiques, Maria Martí, servia per il·lustrar la nadala que el Consell repartia entre les autoritats: se'n feia una litografia amb una tirada de 120 exemplars i l'original passava a ingressar al fons. A partir del 1998 es va optar per encarregar l'obra a artistes exclusivament locals i amb una sola consigna: que s'inspirassin, ni que fos vagament, en els valors del parlamentarisme. La sèrie la va estrenar Alfons Valdés, i en els dos decennis següents s'hi han anat afegint la nòmina gairebé íntegra dels

'El Peret de la Lluïsa', de Sergi Mas, una de les grans obres del fons del Consell General.

'Casa de la Vall', de John Morrison, i 'Sol de tarda', de Carme Massana.

**INSTAL·LACIÓ,
MANTENIMENT,
REPARACIÓ I REFORMA
D'ASCENSORS**

**PORTES D'ENTRADA
PORTES DE GARATGE**

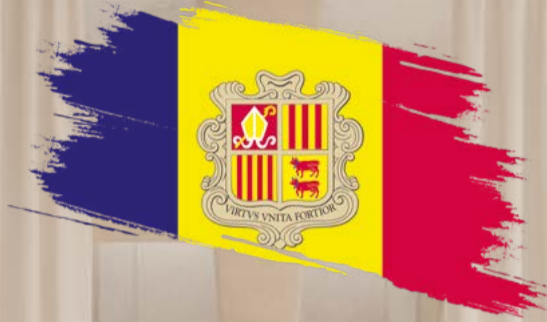
**SERVEI
24h
AVARIES:
838 000**

Ascensors Principat

Ctra. de la Creu Blanca · Xalet Els Ascolls
AD400 L'ALDOSA (Principat d'Andorra)
ascensorsprincipat@andorra.ad
Tel. 737 777 · Fax 838 038

FELIÇ 32 ANIVERSARI DE LA CONSTITUCIÓ ANDORRANA

BOI
inspiració

 UNIKA

Despatx d'interiorisme i arquitectura amb un showroom. C. Bonaventura

Riveraygua N•15 pb, AD 500 Andorra La Vella

Tel. +376 882 488 / W. +376 607 802

EXPOSICIÓ

FACUNDO SANTANA

'Els nostres valors', d'Àngel Calvente.

FONS D'ART DEL CONSELL GENERAL

Particularíssima i vertiginosa recreació de Casa de la Vall, obra de Francisco Sánchez.

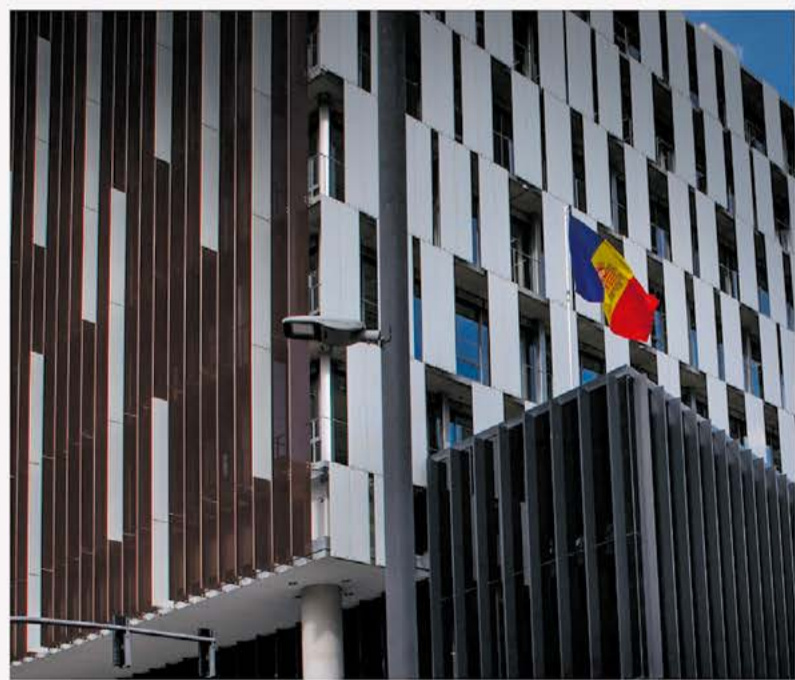
nostres autors vius i també morts (Josep Viladomat, Carme Mas, Pep Agualeles, John Morrison). Hi ha pintura (Eve Ariza, Sam Bosque, Àngel Calvente, Joan Xandri, Dolors Novellas, Carme Massana, Francisco Sánchez, Zoe, Emma Regada, Roger Mas, Anna Mangot, Mercè Ciàurriz); escultura (Faust Campamà, Jordi Casamajor, Judit Gaset, Pere Moles);

fotografia (Tony Lara, Carles Esteve, Jaume Riba, Edu Comellas, Natàlia Montané, Helena Guàrdia, Facu Santana), i també cartellisme (Irene Clua, Mersi Studio, Jecom Disseny). Permetran que deixem a part el cas de Sergi Mas, el patriarca de les nostres arts plàstiques, que comparteix amb *El Peret de la Lluïsa*, obra

del nostre home, a mig camí entre Magritte i Frida Kahlo, i un delicadíssim homenatge a l'històric nunci de Casa de la Vall que hi va exercir durant mig segle i que només s'havia vist a la retrospectiva que el 2015 li va consagrar el CAEE. Si s'hi miren bé, perquè les obres de Sergi Mas sempre guarden sorpreses, als peus del quadre hi trobaran l'urna que

durant segles va servir com a primitiu Armari de les Sis Claus.

Aprofitin en fi, perquè quan el 30 de març es clausuri *Art andorrà: el fons del Consell General*, el cap de casa i tota la Casa de la Vall tancaran per reformes com a mínim fins al desembre. És per tant l'última oportunitat de veure l'interior tal com va quedar a la reforma del 1962.

14 DE MARÇ

Feliç dia de la Constitució

Títol II Dels drets i llibertats Capítol I. Principis generals

Article 4

La Constitució reconeix que la dignitat humana és intangible i, en conseqüència, garanteix els drets inviolables i imprescriptibles de la persona, els quals constitueixen el fonament de l'ordre polític, la pau social i la justícia.

**Consell Superior
de la Justícia**
Principat d'Andorra

Un país, una història.

Feliç Dia de la Constitució.

VIST I NO VIST

FACUNDO SANTANA (ARXIU ANA: 153 CASA DE LA VALL) (ANY 2023)

FACUNDO SANTANA (2025)

Casa de la Vall, 19 d'abril del 2023: la reforma integral dels jardins deixa de moment estampes tan desoladores com aquesta. El resultat final del lífting, a la tardor.

FÉLIX PEIG - ARXIU NACIONAL (ARXIU ANA: 135-FP_04636) (ANY 1962)

FOTO ACTUAL: FACUNDO SANTANA (2025)

Casa de la Vall, 1962: la reforma integral del complex va consistir a repicar l'arrebossat de la façana, afegir-hi una tronera i la tercera filera de finestres.

LLUÍS BONET GARÍ - CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA (ARXIU ANA: 129 CASA DE LA VALL) (ANY 1919)

FACUNDO SANTANA (2025)

Casa de la Vall, 1916: amb la façana arrebossada, com va ser tota la vida fins a la reforma del 1962, amb una sola tronera i tan sols dues fileres de finestres.

FONS MARC PANTEBRE PALMITJAVILA (ARXIU ANA: 078-A CASA DE LA VALL) (ANY 1940)

FACUNDO SANTANA (2024)

Andorra la Vella, anys 40: l'antic carrer Major i Casa de la Vall, amb ca l'Alionó en primer terme. La reforma del 1963 en va avançar uns metres l'arc de l'entrada.

**NOVA GENERACIÓ
US DESITJA UNA
BONA DIADA**

NOVA GENERACIÓ

Av. de François Mitterrand 64, local 1
AD 200 Encamp

+376 328 934

 novageneracioreformesipintures

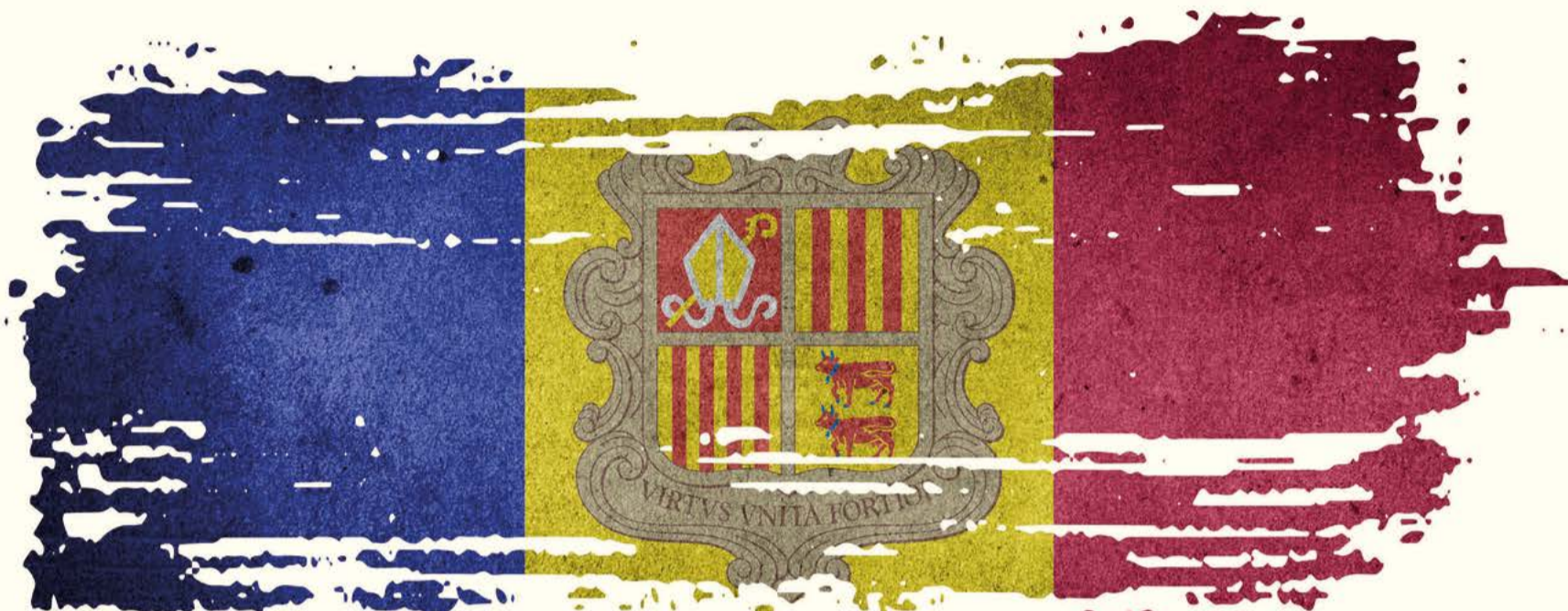
 Nova Generació Reformes i pintures

32è Aniversari de la Constitució d'Andorra

Els comuns de les set
parròquies us desitgen
una bona festivit

COMÚ DE CANILLO

Comú d'Encamp
ANDORRA

Comú d'Ordino

COMÚ DE LA MASSANA

Comú d'Andorra la Vella

Comú de Sant Julià de Lòria
PRINCIPAT D'ANDORRA

Comú
d'Escaldes-Engordany